

Verksamhetsberättelse NF Lycksele 2021

De två senaste åren har våra årsmöten gått av stapeln sista kvartalet på året. Detta år genomför vi det på årets andra kvartal så det går åt rätt håll. Nästa år ska vi ha årsmöte enligt stadgarna, innan mars utgång.

2021 var ett år som återigen präglades starkt av pandemin. Vi var några i styrelsen som blev smittade och har ff påverkan av sjukdomen.

Vad har vi gjort då?

I slutet av dec-20 kom Domslut från Umeå Tingsrätt, Mark och Miljödomstolen gällande tillstånd för Botnia Exploration AB att anlägga och driva två olika gruvor Fäbodtjärn och Vargbäcken. Domstolen lämnade tillstånd att anlägga och driva gruvanläggning. Vi i styrelsen tog beslut att överklaga domen. Torgny tog kontakt med gruvarbetsgruppen för att höra deras synpunkter. 10 Jan lämnade vi in en överklagan till Umeå tingsrätt Mål M 2241-18. bil. 1 Vi omnämndes i VK den 23 jan, angående ärendet.

I slutet av januari fick vi inbjudan att komma med synpunkter på ett tjänstepersonsförslag till Livsmedelsstrategi för Västerbotten och den 14 februari skickade vi ett yttrande från oss gällande Västerbottens Livsmedelsstrategi:

“Yttrande över tjänstepersons förslag till Livsmedelsstrategi för Västerbotten 2021-2030 ”Mer mat från Västerbotten” bil. 2

I februari yttrade vi oss också i ett samråd inför ansökan om förlängt och utökat tillstånd för berg- o moräntäkt på fastighet Hedlunda 1:44. Sökande: Norrlands Grus o Berg AB. bil. 3

I slutet av februari ansökte vi om projektpengar “Naturkontroll 2021-2022” med syftet för kunskapshöjande insatser för skogen. . Det skedde i kontakt med Christer Klintefeldt som formulerade ansökan som Lyckselekretsen stod bakom. I juni genomfördes en skogsträff. Vi hade annonserat och några hörde av sig men vi blev inte så många men det var givande för oss som var med : Jag. Rickard Hansson. Roland Forsgren, Christer Klintefeldt och Greger Thorsson.

I slutet av mars var Ann-Louise och Torgny ombud på den digitala länsstämman.

20 april kom Beslut från Mark och Miljööverdomstolen som inte ger prövningstillstånd för vår överklagan.

I slutet av maj lämnade vi in en överklagan till Miljööverdomstolen Mål M 936-21. bil. 4

Våra jurister på riksnivå blev informerade och deras reflektion var väl ingen höjdarkärl men vi stod på oss. Vem om inte vi ska annars värna laxen i Vindelälvens barnkammare? Lärde mig ett nytt ord, "domvilla" att lägga på minnet.

22 april lämnade vi in ett yttrande från oss över den Regionala Livsmedelsstrategin som nu var ute på remiss. bil. 5

I slutet av maj lämnade vi in ett samrådsyttrande angående Vattenskoterbana, Projektet lades ner pga. stort motstånd från många håll. bil. 6

Ann-Louise och Torgny var ombud på rikskongressen som var digital.

3 juni skrev vi ett debattsvar i Västerbottens Folkblad gällande

strands
kyddet.
bil. 7

Under sommaren, var Ann-Louise och Rickard besökte Vindelgransele och letade upp platsen för de planerade gruvorna. Hade samtidigt tät telefonkontakt med Torgny och jag insåg att det vore bra att ha med en biolog när en är ute å kollar natur.

På midsommarafton var det tänkt att vi skulle vara på Gammplatsen med vårt material om "Rädda bina" men pga sjukdom ställdes vår närvaro in.

I augusti lämnade vi ett samrådsyttrande över Tannbergsskogen och ev Naturreservat. Det finns att läsa på hemsidan.

22 sept hade vi vårt årsmöte. Då lämnade Torgny en rapport från VRO 10 och 11. bil 8

5 oktober kom beslut från HD att vi inte medgavs prövningstillstånd i HD. Mål nr Ö 3023-21.

11 oktober blev vi omnämnda i VK: "Överklagade förgäves-gruvbrytning i "Vindelgransele kan starta".

3 nov hade vi ett fysiskt styrelsemöte. Då medverkade Christer Klintefeldt som berättade om sitt engagemang för att bevara skyddsvärd skog. Eva Lundström,

Verksamhetsberättelse 2021 NF Lycksele sid 2 (19)

nyttillträdd chef för Skogsmuseet, medverkade också. Hon informerade om att de ska bredda verksamheten till att innefatta mer än skogsbruket. Det ser vi fram emot.

30 november lämnade vi ett yttrande gällande Samverkan inför prövning av vattenkraften i Öreälven. bil. 9

I december blev Torgny och Rolands fina rapport klar: " Inventering av några biflöden till Örån". Den finns att läsa på hemsidan;

<https://lycksele.naturskyddsforeningen.se/vi-tycker-till>

Där finns också många av våra bilagor i denna verksamhetsberättelse.

Vi har inte ofta träffats fysiskt i styrelsen men alla yttranden mm har kommunicerats digitalt med styrelsen.

2021, hade vi 101 medlemmar.

Snart är det sommar igen och vi får åter glädjas åt allt som gror och växer. Arbetet med att rädda planeten fortsätter - att vara planetskötare har väl aldrig varit så viktigt som nu.

Jag vill passa på att tacka Torgny Forsgren för all hjälp med att hålla koll på vad som händer, formulera text till våra överklagningar och andra yttranden.

AnnLouise Hansson Ordförande

Bilagor

bil 1. Överklagan MMD M 2241-18

NATURSKYDDSFÖRENINGEN I LYCKSELE 2021-01-08 Mål M 2241-18

Till: UMEÅ TINGSRÄTT

Mark- och miljödomstolen

Box 138 901 04 UMEÅ

e-mail: mmd.umea@dom.se

Ärende: Överklagan av Umeå Tingsrätt MMD:s beslut med datum 21

december 2020; ” Tillstånd enligt miljöbalken att anlägga och driva gruvanläggningar i Vindelgransele i Lycksele kommun inom område benämnt Fäbodtjärn respektive Vargbäcken”. Bolag; Botnia Exploration AB.

Verksamhetsberättelse 2021 NF Lycksele sid 3 (19)

Sammanfattning: Naturskyddsföreningen, Lycksele kretsen, anser att Tingsrätten i domen inte tagit erforderlig hänsyn till risken för negativ påverkan för den vilda laxen, *salmo salar*. MB:s försiktighetsprincip har åsidosatts. Portalparagrafens målsättning, enligt lagstiftarens mening, om Hållbarhetsinriktningen, det s.k tolkningsimperativet, skulle ju leda till en skärpning i miljöbalken.

Laxen lever hela uppväxttiden inom detta vattenområde, i direkt närhet. Den är reellt bunden till detta vattendrag. Naturturism och fiske är av väsentlig betydelse för länets inlandskommuner. Värdet av besöksnäringen med hållbara destinationer är stor för landet och framförallt norra Sverige och områdena utanför städerna. Risken att det påverkas negativt har inte heller vägts in.

Kretsen/styrelsen har tidigare lämnat sitt yttrande, en avstyrkan, daterat den 2019-10-02, till Umeå Tingsrätt, i rubricerat mål.

Motiv/ bakgrund till kretsens/Naturskyddsföreningens oro: Hur vägs Ekologiska Hållbarhetsaspekter och Biologisk Mångfald, Försiktighetsprincipen, ansvar och intentioner i svensk miljölagstiftning, och skärpta internationella avtal, gentemot samhällsekonomiskt små värden? Väger den vilda laxens överlevnad i Östersjön o Bottenhavet med flodsystem, lokalt fiske och yrkeskustfisket, samt besöksnäringen, naturturismen för inlandet, lätt mot några kilo guld i den andra vågskålen och nu i ett än känsligare miljö- o klimatläge? Domstolens beslut är icke rimligt med det kunskapsläge samhället har idag om Hållbarhet och Ekologiska systemfunktioner!

1. Laxen, *salmo salar*, *den vilda atlantlaxen*; Antalet laxförande vattendrag, längs Sveriges kuster, har minskat stort under de senaste hundrafemtio åren på grund av människans negativa påverkan. Laxen leker, varje år, i några älvar och åar, de flesta i norra Sverige, romen läggs i små gropar som honan gör i bottengruset, under hösten. Laxen föds på våren, ynglen lever på gulesäcken i bara 1 till 2 månader, laxen äter kräftdjur, blötdjur

och insekter, som finns i vattendraget med biflöden och kommer att stanna ett par år, ca 2 - 4 år. De är alltså hela tiden i detta område, sommar och vinter med lågflöden och högre vattenflöden, innan den som smolt vandrar ut i havet, för att sedan i vuxen ålder vandra upp igen i

Verksamhetsberättelse 2021 NF Lycksele sid 4 (19)

sina vattendrag, med sin livscykel, dock med många faror och hinder. Ett av det viktigaste lekområdet, i Vindelälven, finns vid byn Vindelgransele. De senaste tre åren har laxdödligheten varit ovanligt hög, i Vindelälven och i några andra norrlandsälvar också, bl.a Torneälv. Om något så är laxen och öringen bundna till älven och reproduktionsområdena i vattendraget, med dess tillgång av föda (vattenorganismer).

2. Flodsystemet Vindelälven; är den tredje viktigaste älven för den vilda laxen, för uppvandring, reproduktion och uppväxt av smolt i Östersjöområdet. Älven är av nationell betydelse för laxens överlevnad. Älven, med flera biflöden, har nu under flera år restaurerats efter de stora skador som skogsflottningen och skogsbruket åstadkom. Laxtrappan i Stornorrfors vattenkraftverk, har äntligen börjat fungera, dock behövs ytterligare förbättringar. Laxen är idag globalt hotad. Fiskekvoterna för yrkes kustfisket har under åren minskat, även i Västerbottens-kusten. Laxen är stressad av mänskliga aktiviteter och miljögifter och dess biotoper har minskat. Arbeten måste ske för att återställa och förbättra laxälvarna till sina fulla produktionspotentialer.
3. Miljöbalken,(MB); MB:s grundkrav är hållbar utveckling, biologisk mångfald och hushållning av resurser och naturen har skyddsvärde... för kommande generationer...skyddas mot skada.. . MB:s; "Försiktighetsprincip" är idag en internationellt erkänd princip i flera internationella avtal, EU-rätt, ex. Vattendirektivet, och globala konventioner ex. Riodeklarationen, ex. Agenda 2030, mål 14 och 15. Den grundsynen har också formulerats i Regeringsformen, kap 1. § 2 "Det allmänna skall främja en hållbar utveckling som leder till en god miljö för nuvarande och kommande generationer..." .
4. De svenska, av Riksdagen beslutade, 16 st, Miljökvalitetsmål; ex."Levande sjöar och vattendrag"... ska vara ekologiskt hållbara... naturlig produktionsförmåga... friluftsliv värnas... ett rikt växt och djurliv... biologisk mångfald... ekosystem värnas... livskraftiga bestånd... . Sveriges miljömål är också det nationella genomförandet av den ekologiska

dimensionen av de globala hållbarhetsmålen. De flesta miljömålen uppfylls fortfarande inte idag!

5. Fiske o besöksnäring; Besöksnäringen, och sportfisket i Vindelälvens dalgång genererar idag mångmiljonbelopp i den regionala och lokala

Verksamhetsberättelse 2021 NF Lycksele sid 5 (19)

ekonomin. Destinationsområdet Norrlands inland och dess attraktionskraft kan skadas. Yrkesfisket genererar också inkomst.

6. Miljöbelastning och Klimatförändringen; Miljögifterna i samhället har ökat de senaste årtiondena. Gifterna hamnar i vattendragen och ned till haven och påverkar livet i vattnet negativt. Koncentrationen av miljögifter ökar högre upp i näringskedjan, rovinsekter, rovfiskar, havsörn m.fl. och människan, befinner sig som vi vet längst upp i näringspyramiden. Dagens skogsbruk, med många mil diken och fortfarande med bristande hänsyn till strandzonernas ekologiska funktion, påverkar älvar och åar med dess organismer, även fisk, negativt med slam, kvicksilverförorening och varmare vatten då med lägre syrehalt. Östersjöområdet påverkas också av överfiske och miljögifter samt klimatförändringarna som forskarna nu har visat länge.
7. Intelligande gruva, befintlig; Kristinebergsgruvan har nu utökat sin produktion av malm. Antal arbetstillfällen ökar. Recipient är Vormbäcken, vilken är tydligt påverkad.

Lycksele kretsen av Naturskyddsföreningen

Styrelsen

Ann-Louise Hansson, ordförande

enligt uppdrag

Torgny Forsgren, adjungerad, miljöskunnig

bil 2. Yttrande över förslag till livsmedelsstrategin

NATURSKYDDSFÖRENINGEN I LYCKSELE 2021-02-14 Yttrande 1 () Yttrande

över tjänstepersons förslag till Livsmedelsstrategi för Västerbotten 2021-2030 "Mer mat från Västerbotten"

till Region Västerbotten
regionala utvecklingsförvaltningen
LRF och Länsstyrelsen
email: regionalutveckling@regionvasterbotten.se

Verksamhetsberättelse 2021 NF Lycksele sid 6 (19)

Sammanfattning av SNF kretsens synpunkter : " Det ekologiska jordbruket har en avgörande roll i arbetet med att utveckla ett klimatsmart och konkurrenskraftigt jordbruk och så att vi kan nå våra miljökvalitetsmål "... , ett citat av SNF's riksordförande Johanna Sandahl, i ett brev nyligen, till Jordbruksministern, vilket kretsen givetvis också står bakom.

Vi ser ju tydligt att dagens hårt industrialiserade jord- och skogsbruk, liksom det industriella fisket förstör ekosystemen i luften, på marken och i vattnen, med konstgödsel/näringsbelastning, monokultur, bekämpningsmedel och överfiske samt förstörelse av havsbottnar genom bottentrålning. För hög exploatering av strandzoner, fel lokalisering av gruvor. Detta ökar klimatbelastningen, giftspridningen samt att den biologiska mångfalden trasas sönder, de sköra gemensamma grundförutsättningarna, ekosystemfunktionerna, för livet hotas nu.

Vi kan och måste nu ändra till det bättre, det Hållbara, i de globala till det regionala och lokala nivåerna. Vi måste klara våra nationella Miljökvalitetsmål och globala Miljömål samt Parisavtalet.

Mer ekologisk odling för bättre livsmedelstrygghet och miljö! Mer vegetarisk mat!

Fler köksträdgårdsodlingar! Uppmuntra fler köksträdgårdar vid skolorna! Ta tillvara

på gamla grödor som odlades förr! Uppmuntra ideer o kunskap från andra kulturer!

Mera vegetariskt mat i våra skolor!

Mera hänsyn till blommor, bin och fåglar. Mer hänsyn till fiskarna i våra vatten!

Strategins rubriker: (med kommentarer o tillägg)

1. Mat för framtida generationer. ... miljö, klimat... Folkhälsoaspekterna i val och tillgång av mat/livsmedel/måltider måste in i större och tydligare omfattning och bredd för alla åldrar. Mängden mat från växtriket, fiberrika grönsaker och rotfrukter, måste öka! Animalisk mat måste minska! Jämför Livsmedelsverkets information om ex. "tallriksmodellen", Nyckelhålsmärkningen osv, jämför Folkhälsostudier om olika riskfaktorer, för ex. hjärtinfarkt och stroke pga mättat fett, miljöföroreningar, tungmetaller.. se o visa mer av ex. Monika studierna, Norsjöprojektet, mfl.

2. Hållbara produkter och försörjning. ... skydd av natur, hållbar produktion... Mer av den Ekologiska odlingen och djurhållningen måste in i hela jordbrukssektorn. Konstgödningen måste upphöra. Den är klimatdrivande och orsakar mera klimatgaser och förorening av vatten, grundvatten och vattendrag och sjöar och hav. Monokultur odling måste bytas till

en större variation av växter/gröda, för en bättre och nödvändig biologisk mångfald. Användandet av bekämpningsmedel måste reduceras till ett minimum. Hänsyn måste tas

Verksamhetsberättelse 2021 NF Lycksele sid 7 (19)

till de pollinerande insekterna, övriga nyttiga insekter och fåglar. Mera naturbete för att minska import av kreatursfoder, ex. soja från Brasilien.

3. Företagens villkor, förutsättningar. ...tillväxt... Ett bättre ekonomiskt stöd till lantbrukare inom ekologisk produktion och biogas. Stöd till besöksnäring, naturturism, med teman lokal mat – lokal matupplevelse. Koppling till det nya biosfärområdet längs Vindelälven, från kust till fjäll borde vara en bra ledstjärna.

4. Forskning, innovation o kunskap, utveckla för framtiden. ...kunskap...

Klimatförändringarna ger extremare väder, torka, översvämningar, stormar. Bönderna kan inte följa sin gamla kalender. Förberedelser om påverkan på livsmedelsförsörjningen måste ske omgående. Tidigare vår och längre växtsäsong är inget att fira, risk för torka. Enligt Science Advances, och SMHI, framtidsklimat i Västerbotten enligt RCP-scenarier.. så kan tidigare vårgrönka torka ur jorden. Den ekologiska kunskapen måste öka , målbilden är för svagt formulerad..Ekosystemen måste fungera på land i vatten och hav och luften med hela ekosystemfunktioner. Med producenter, konsumenter o nedbrytare, de olika näringskedjorna måste kunna hållas intakta. Kunskapen om energiflödet i de olika trofinivåerna måste visas.

Vi kan inte bara "producera" mera kött och biff det är icke hållbart med mera animalisk matproduktion.... Mera kol måste bindas i marken. Färre plöjda fält. Minskar också vattenavdunstningen. Höj kunskapen för köksträdgårdar. Förr fanns det i större omfattning. Använd den kunskap som andra kulturer har inom matlagning, jmf Jamie Olivers TV/ vegetariska matprogram ! Försök att få igång lokala marknader med lokalodlat..Öka inriktning på lokala matprodukter från lokala resurser ex. bär, svamp, fisk, jmf lokal matproduktion i Vilhelmina.. Forska mer på miljöriskerna med fiskodling. Planera för energieffektivisering inom jordbruk och trädgårdsanläggningar, exemplet bättre och energismartare belysning i Hällnäs trädgårdsanläggning/växthus.

Ann-Louise Hansson ordförande

Torgny Forsgren, adjungerad, miljöskunnig

bil 3. Samrådsyttrande om bergtäckt i Hedkunda

Naturskyddsföreningen i Lycksele Samrådsyttrande 2021-02-02

Tyrens AB
Torget 3
921 23 Lycksele

email: Lars-Gunnar.Bygden@tyrens.se

Ärende: Samråd inför ansökan om förlängt och utökat tillstånd för berg- o moräntäkt på fastighet Hedlunda 1:44. Sökande: Norrlands Grus o Berg AB.

Verksamhetsberättelse 2021 NF Lycksele sid 8 (19)

Tyrens skrivelse daterad 2021-01-21.

Länsstyrelsens ärende dnr: 551-4496-2013.

Naturskyddsföreningen noterar att det utökade området behåller skyddszonen, 100 m, till Tannbäcken. Det är bra, Tannbäcken är skyddsvärd ur natur- och friluftslivs synpunkter.

Naturskyddsföreningen förutsätter:

att befintlig sedimentationsdamm underhålls för bästa funktion, eventuellt behov av oljeavskiljare kanske kan övervägas
att tillgång till oljesaneringsmedel (absol) finns tillgängligt på plats
att bränsletankar också förses med påkörningsskydd
att åtgärder görs för att minimera damning från ytor och kross- o sorteringsutrustning
att egenkontrollprogrammet utformas för bl.a provtagning av suspenderat material, kväve (från sprängmedel), och ev olja

Styrelsen gnm

Ann-Louise Hansson, ordförande

bil 4. Överklagan till MMÖ, mål M 936-21

NATURSKYDDSFÖRENINGEN I LYCKSELE 2021-05-18 Mål nr M 936-21 1(2)

Till Högsta domstolen

Riddarhustorget 8, 111 28 STOCKHOLM

Sändes till : Miljööverdomstolen

Box 2290, 103 17 Stockholm

epost: svea.hovratt@dom.se

Saken: Naturskyddsföreningen i Lycksele överklagar nu Mark- o Miljööverdomstolens beslut.

Tillstånd till att anlägga och driva gruvorna Fäbodtjärn och Vargbäcken i Lycksele kommun nu fråga om prövningstillstånd.

Överklagat avgörande vid Umeå tingsrätt, Mark- och miljödomstolen, dom 2020-12-21 i mål nr 2241-18.

samt nu Svea Hovrätt / Mark- och miljööverdomstolens, 060208, beslut

enligt protokoll daterat Stockholm 2021-04-20. mål nr M 936-21.

MMÖD ger inte prövningstillstånd.

Mark- o miljödomstolens, MMD, avgörande står därmed fast.

Verksamhetsberättelse 2021 NF Lycksele sid 9 (19)

Sammanfattning: Naturskyddsföreningen i Lycksele hävdar att en **domvilla** föreligger i aktuellt mål. Miljödomstolen, MMD, har gjort miss i bedömning och processledning i föreliggande prövningstillståndsärende, brister i utredningsskyldigheten, Det underlag som Naturskyddsföreningen infört och redovisat, tidigt i de olika stegen i målet, har inte medtagits i prövningstillståndsärendet. Sökanden har inte redovisat något om älven som en betydande reproduktionslokal i Östersjöbäckenet, för havslaxen, salmo salar. MMÖD har inte heller uppmärksammat det av föreningen redovisade faktaunderlaget. Laxens försvagade populations förhållande har varit känt, i ca 30 år, bl.a.vid Sveriges Lantbruksuniversitet, SLU. Det, den missen, har varit av väsentlig betydelse för målets utgång. (MB 22 och 24 kap)

Naturskyddsföreningen i Lycksele överklagar Mark- o miljööverdomstolens, MMÖD, beslut, daterat, protokoll 2021-04-20, mål nr M 936-21,

Naturskyddsföreningen i Lycksele yrkar på att följande ändras; så att Mark- o miljööverdomstolens beslut upphäves och en omprövning av prövnings tillståndsärendet sker, återförvisning av ärendet till MMD, med anledning av uppkommen domvilla.

Naturskyddsföreningen i Lycksele, som representerar ”det allmänna” anser att ärendet måste ändras och omprövas. Vindelälven är Östersjöbäckenets, Östersjön och Bottenhavet, tredje största ”vildlaxproducerande” älv, reproduktionsområde, för den vilda laxen. Vindelälven är ett stort biflöde till Umeälv. Laxen vandrar, varje år, upp från havet, via laxtrappan i Norrfors vattenkraftverk (ett vandringshinder) i Umeälven och upp längs Vindelälvens flodsystem. Det har idag dokumenterats förekomst av lax till ovan Kraddsele, i Sorsele kommun. Varje uppväxthabitat, för smolten, är av stor betydelse för laxens överlevnad. Den totala ”produktionen” av lax-smolt har minskat. Öring finns också i detta flodsystem. Lax och öring är en väsentlig naturresurs, med en viktig funktion i vattnens ekosystem, samt förstås också en livsmedelsresurs för länderna runt Östersjön, för Sverige och för regionen, kustfiske och fritidsfiske, och inlandskommunerna. Varje reducering av lämpliga lek/uppväxthabitat är en förlust.

Människans antropogena påverkan med miljögifter, vandringshinder eller förstörande av laxfiskarnas habitat, har lett till en tydligt minskande laxpopulation. Nu, under de senaste trettio åren, har det konstaterats att även laxens genetiska bas har försvagats, på grund av antropogen påverkan. Laxen har även drabbats av sjukdomar i olika omgångar. All negativ påverkan, negativ effekt, mänskligt handlande, som laxfiskarna ställs inför är givetvis djupt oroande, resiliensen minskar. Motståndskraften minskar, situationen är inte

Hållbar.

Verksamhetsberättelse 2021 NF Lycksele sid 10 (19)

Det som vi åberopar är enligt tidigare skrivna material i och under ärendets gång inlämnat material till Miljödomstolarna, yttranden och överklagan, från Naturskyddsföreningen i Lycksele.

SLU och HaV ger också rådgivning till myndigheter. Datainsamling sker också inom EU (ICES).

Lycksele kretsen av Naturskyddsföreningen
Styrelsen, enligt uppdrag

bil 5. Yttrande över Regional Livsmedelsstrategi

NATURSKYDDSFÖRENINGEN I LYCKSELE YTTRANDE 2021-04-22 1 (2)
Till REGIONAL UTVECKLING
REGION VÄSTERBOTTEN
mail regionutveckling@regionvasterbotten

Ärendet: REGIONAL LIVSMEDELS STRATEGI
Remiss avseende projektet: Mer mat från Västerbotten

Naturskyddsföreningen har fått möjlighet att yttra sig över Region Västerbottens förslag till Livsmedelsstrategi för Västerbottens län.

Naturskyddsföreningen i Lycksele har tidigare yttrat sig över ert tjänstemannaförslag, enligt skrivelse daterat 2021-02-14. Vi lämnar följande synpunkter på remissen, föreningen har också förstås i detta ärende samrått med vårt länsförbunds styrelse:

Sammanfattning enligt Era frågor:

Målen: Innehållen och bakgrunderna till Miljö- o klimatmålen, regionala och globala bör tydliggöras mera, för att också kunna bli mera förståeliga. Folkhälsomålen må göras tydligare. Behovet av mera vegetariska och ekologiska livsmedel måste lyftas fram mera!

Insatser: Målen måste göras mätbara. Uppföljning må ske med några års mellanrum och med någon slags ”feedback” till alla aktörer samt med information till ”konsumenterna i länet”. Den negativa situationen för fiskeresursen i våra vattendrag, sjöar och kustzon måste uppmärksammas och öppna upp för restaureringsåtgärder (laxen är hotad i våra vatten). Möjligheterna med lokala Matmarknader/Torghandel bör utvecklas samt att ta tillvara andra kulturers livsmedelsrecept/matkultur. Lokal matkultur i länet kan vidareutvecklas mera.

Biosfärområdets möjligheter må lyftas fram.

Verksamhetsberättelse 2021 NF Lycksele sid 11 (19)

Nuläge: Beskrivningen av nuläget är något vagt. Det håller inte upp ambitionen. Många jordbrukare, livsmedelsföretag turistföretag med lokala matupplevelser samt konsumenter har ett uppdämt intresse och engagemang. Det må tas vara på än mer.

Vill ni bidra: Naturskyddsföreningen har god kontakt med några olika studieförbund som har möjlighet att hjälpa till med information och folkbildning. Naturskyddsföreningen centralt har mycket utbildningsmaterial, om naturvetenskap, biologi, ekologi och klimat, som är riktat till allmänheten och medlemmar, skolungdomar samt lärare. Föreningen har riktad stödjande konsumentinformation och guidning i val av hållbara produkter. Naturskyddsföreningen har också flera vetenskapliga rapporter inom naturvetenskap.

Naturskyddsföreningen, som en del i civilsamhället, vill och kan hjälpa och stödja för en Hållbar Ekologisk livsmedelsnäring i vårt län. Ett mera ekologiskt jordbruk ger också bättre förutsättningar för en levande landsbygd, i hela länet.

Dagens situation med klimatkris och en drastiskt minskad biologisk mångfald, i hav, i mark, på land och i luften, är mycket allvarlig. Vi måste göra något och dessutom många saker, nu. Den areella näringen, jordbruket måste lösa en lång rad allvarliga problem, som förlust av biologisk mångfald, klimatpåverkan, övergödning av sjöar och hav, erosion och föroreningar i både mat och i den omgivande miljön. Ett ensidigt industriellt åkerlandskap ger en negativ påverkan på ekosystemet. Jordbruket måste dessutom nu anpassa sig till klimatkrisen. Framtiden behöver mera ekologiska lösningar i stället för monokulturer. Jordbruket står vid ett vägskäl. Ekologisk jordbruksföretag har högre lönsamhet än konventionellt drivna företag med samma produktionsinriktning. Det gäller både mjölkgårdar och växtodlingsgårdar och det gäller i alla studerade regioner. (källa Agrifood och SLU...). Situationen för pollinatörerna i vår natur är akut. Bin är livsviktiga för vår matproduktion och spelar en central roll i ekosystemet. En tredjedel av Sveriges vilda biarter riskerar att försvinna. Krisen för vildbin och andra pollinatörer beror på att binas livsmiljöer har förändrats, det är ont om blommor och bomiljöer. Lösningen är enkel. Vi måste ställa om till ett hållbart jordbruk, utan konstgödsel och ta bort med kemiska bekämpningsmedel. Ekojordbruk gynnar bina. Mer naturbete istället för importerad soja från Sydamerika. (källa SNF Rapport, Sverige surrar 2020, 18 föreningsprojekt som gynnar pollinatörer i Sveriges kommuner).

Vänligen

Ann- Louise Hansson

ordförande

Torgny Forsgren

Miljösakkunnig, adjungerad.

bil 6. Remissvar vattenskoterbana

NATURSKYDDSFÖRENINGEN I LYCKSELE 2021-05-25 Er ref. Dnr 2021 573 1(2)

Till: Lycksele kommun

Miljöinspektör

Marina Olofsson

Myndighetsenheten

921 81 Lycksele

epost: myndighetsenheten@lycksele.se

Ärende: Svar på remiss angående vattenskoterbana, skoterkörning från den 1/7 till den 15/8, alla dagar mellan kl 10.00 – kl 18.00, vid Hawaiiudden, Norrmalm 1:1, Umeälven, provning enligt Miljöbalken, 26 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (SFS 1998: 899).

Naturskyddsföreningen lämnar följande samrådsyttrande:

Sammanfattning: Umeälvens norra strand är ett attraktivt tätortsnära naturområde för Lyckseleborna att promenera längs med och uppleva strandområdets rika växt- och djurliv.

Ansia Resort, femstjärnig familjecamping, med friluftsbad i älven, är en populär camping för natur- o fisketurister. Vattenområdet längs Umeälvens norra strand, Hawaiiudden och Emausbäckens deltaområde med strandzoner är ett viktigt reproduktions-, födosöks- och viloområde för andfåglar, Anatidae.

(Artskyddsförordningens skyddskrav gäller också). Umeälvsprojektet har nu påbörjat åtgärder som ska förbättra den biologiska mångfalden i älven och vid Umeälven. En Strandpromenad är nu på gång, längs Blåvägen/Hamnområdet, för en förstärkt naturupplevelse och bättre möjlighet till lokalt fiske. Med denna vattenskoterbana med motorstarka vattenfarkoster skulle det öppnas för en tydlig miljö- och hälsorisk för tätortens innevånare och tätortens naturnära mark- och vattenområde. Naturen är nog stressad. Naturskyddsföreningen i Lycksele avstyrker därför en sådan vattenskoterbana!

Strandområdet längs Ansia och Fäbovallen är ett tätortsnära naturområde med fina strandbiotoper för fågel och förstas insekter i och under vattenytan samt fisk.

Emausbäckens lilla deltaområde är ett viktigt fågelområde för andfåglar och några mindre vadarfåglar. Det har för några år sedan iordningställts bord, bänkar och utsiktsplats för att göra platserna mera attraktiva för stadsborna och turister. Flera av dessa andfåglar ruvar sina ägg under ca 28 dagar (ex skäggdopping) En ytterligare äggläggning kan ske om flera ägg skadas från första äggläggningen, då blir det ca 3 veckor till att ruva. Fåglarna är således känsliga för störningar vid sina bon

under en lång tid. Sedan tar det tid innan ungarna är flygfärdiga och hinner akta sig från faror. Exempelvis kan i detta område följande

arter finnas; dvärgmå, fiskmå, skratmå, bläsand, gräsand, knipa, gråhakedopping, kricka, drillsnäppa... .

För skydd för fåglar gäller då även Artskyddsförordningen SFS 2007: 845, § 4 ... får ej skada eller förstöra boplatser och viloplatser... för fåglar i vattnet eller vid vattnet... Flera fåglar stannar även kvar i närområdet. Inför höstflytten samlas de ofta i den ännu isfria älven.

Umeälvens tätortsnära område, i detta område och närhet, ex. Lycksbäcken, ingår i Lycksele FVO (fiskevårdsområde). Lycksele kommun har under flera år satsat tid och pengar för att förbättra fisket i Hällforsmagasinet. Det stora Umeälvsprojektet

syftar också till att förbättra vattenmiljöns ekologi och förstärka fiskemöjligheterna, för tätortsbor längs älvens flodsystem och för den växande fisketurismen i Norrland. Med en vattenskoterbana, med motorstarka vattenfarkoster, skulle det öppnas en tydlig miljö- o hälsorisk för ytterligare o mer körning i älvens vattenområde. Även säkerhetsrisker för badande och simmande vid Ansia Campingområdet. Störningar och mekaniska skador kan även ske under vatten, i litoralzonen, från fordonen, ex. buller och uppslamning. Även om de flesta vattenskottrarna har fyrtaktsmotorer kommer avgaserna, ned i vattnet, med en del kolväten och tungmetaller. Föreningen avstyrker och avråder därför en sådan vattenfarkostbana i detta känsliga naturområde.

Buller-störningarna kommer att bli stora för natur o friluftsområdet samt för de närliggande bostäderna.

Den sammanlagda bedömningen blir att en vattenskoterbana blir mycket störande för människor och naturområdet och måste avstyrkas. Miljöbalkens 2 kap. 6 § den s.k lokaliseringsprincipen. ... minsta möjliga intrång och olägenhet för natur och människor... .

Naturskyddsföreningen i Lycksele

Styrelsen enligt uppdrag

Ordförande

Ann-Louise Hansson

Adjungerad,

miljösakkunnig

Torgny Forsgren

bil 7 debatt svar ang Strandskydd

Till Folkbladet: Debatt

svar på artikel, 3/6 "göra om strandskyddet", från Byggföretagen Västerbotten

Byggföretagen uttrycker sig okunnigt om grunden för Strandskyddet.

Skydda våra stränder och skogar istället, det är en del i omställningsarbetet.

Vi befinner oss i en akut miljökris med ett skenande klimat med extrema lufttemperaturer, extremare skyfall oftare och utarmning av biologisk mångfald. Miljökrisen drabbar och påverkar såväl Sverige som andra delar av världen redan idag och det kommer att bli värre om vi inte agerar **kraftfullt** och **insiktsfullt** nu. En kris som människan själv har åstadkommit. Det vore ett stort misstag att försvaga miljöreglerna. ex. strandskyddet vid våra vattendrag, sjöar och kuster. Hänsyn i skogen må stärkas, kalhyggesbruket måste upphöra, hållbara brukningsmetoder finns redan.

Biologin i vår natur, det s.k. ekosystemet, ett samspel mellan växter, djur och den fysiska miljön, det upprätthåller livsviktiga funktioner för oss människor och vårt samhälle, för flora och fauna. Ekosystemet ger oss grundläggande nyttigheter, ekosystemtjänster, såsom vatten o luftrening, pollinering o råvaror (från land och vatten o hav) till bl.a. livsmedel, fotosyntesen med koldioxidupptag, CO₂, syreproduktion O₂, klimatreglerande o översvämningsreglerande, jordmånsbildning, friluftsliv, kultur o rekreation, biogeokemiska kretslopp m.m. Att behålla ett starkt och generellt strandskydd är en viktig åtgärd för att bevara biologisk mångfald och naturens resiliens (motståndskraft). Det är även en klimatåtgärd, eftersom skydd av våtmarker o vatten samt strandnära miljöer säkrar naturliga kolsänkor och minskar översvämningarnas effekter. Mark nära vatten är också viktiga jordbruksområden.

Redan 2009 fick kommunerna större möjlighet att ge dispens från strandskyddet, s.k. LIS-områden. Det svenska strandskyddet är unikt, vår gemensamma rätt att gå, bada eller bara vara i närheten av orörda stränder är en viktig del av allemansrätten, att luckra upp skyddet är negativt av många skäl. Pandemin visar nu tydligt att människan vill vistas i fin natur, ett folkhälsoskäl alltså.

"Bygga strandnära", är det den enda ide´n man kan komma på för att locka människor till landsbygden, ett fattigdomsbevis i så fall. Det är annat som får människor att flytta på sig,

arbete, skolor, sjukvård, service, attraktiv natur, kommunikationer, mm. Lägg därtill att i vår kommun värnar vi strandskyddet eftersom strandzonernas biologiska liv ger förutsättningar för födotillgång till fisken i vattnet. Naturturism o fisketurism är av stor betydelse för den lokala ekonomin i inlandskommunerna. Det borde Anna Broman ”bostadspolitisk expert”

Verksamhetsberättelse 2021 NF Lycksele sid 15 (19)

veta. Gunter Mårder, vd för Företagarna pratar i P-1-morgon 6 juli om ett ”överskott” på stränder. Han räknar antal strandkilometer per innevånare. Så uttrycker sig en som har underskott av kunskap. Säger som Ronja Rövardotter; stränderna finns inte bara för vår skull, stränderna finns för sin egen skull.

Kommunerna har ett samhällsplaneringsansvar i planläggning och vid bygglovsprövning samt för räddningsinsatser enligt lag om skydd mot olyckor. Byggnationer och samhällsviktiga infrastrukturer ex. broar och vägar och va-anläggningar, innefattar även dagvattenhantering, ska inte placeras inom lågpunkter i terräng med risker för översvämning, högt grundvatten eller risk för skred o rasrisk. Geotekniska säkerhetsfrågor måste vara klarlagda. Onödiga kostnader må undvikas. Byggnadsgrunder inom mark med hög grundvattennivå, eller risk för detsamma, är också mycket dyrare för samhället o den enskilde.

Naturskyddsföreningen ser att ett starkt strand-, våtmarks- och skogsskydd med ett hållbart skogsbruk ger goda möjligheter för en positiv utveckling för hela landet. Detta ger mera stöd för den viktiga natur- o fisketurismen till gagn för lokalsamhället och stärker allemansrätten.

Ann-Louise Hansson, ordförande i Naturskyddsföreningen i Lycksele

Torgny Forsgren, miljöskakkunnig byggnadsingenjör och medlem i Naturskyddsföreningen

bil 8. Rapport VRO 10 och VRO11

NATURSKYDDSFÖRENINGEN I LYCKSELE 1(2)

(Torgny Forsgren, ledamot i VRO 10 och VRO 11, och Roland Forsgren, ledamot i SNF)

Rapport till styrelsen och ordförande, vissa aktiviteter under år 2020 – 2021 (och tidigare) inför årsmötet 22/9 -2021 o stöd till verksamhetsrapport...

1. Projekt Örån med biflöden, ”Brister i skyddande Strandzoner vid småvattendrag – kan ökad solinstrålning ge högre vattentemperatur och leda till lägre syrehalt i vattnet – kan eventuella störningar för fisk och andra organismer i vatten uppkomma.” SNF Lycksele kretsen och inom Vattenrådet 11:s uppdrag, påbörjades med fältinventeringar och temperaturmätningar sommaren 2021. Vad är ekologiskt funktionella kantzoner. Även litteraturstudier sammanställs om funna brister i utformning av kantzoner. Vi kan konstatera att många brister finns i Skogsbrukets tillämpning och utförande av skydds zoner mot vattendrag som kan störa vattenorganismer! När vattentemperaturen stiger så blir det en lägre syrehalt i vattnet, vilket är en nackdel för de organismer som ”andas” syre i vattnet med gälar. Laxfiskar

påverkas negativt vid minskade syrehalter i vatten. Klimatförändringen driver på denna försämring. Vattenråden har en särskild roll om Miljön.

Verksamhetsberättelse 2021 NF Lycksele sid 16 (19)

2. Samrådsyttrande över planerat Naturreservat på Tannberget, till Lycksele kommun, Myndighetsnämnden, 2021-08-16. Kretsen har skrivit insändare mm under år 2020..
3. Bevakning av en våra stora rovfåglars häckningsområde mellan Knaften och Vägsele - i ett kuperat landskapsområde längs Öran/Öreälv, nämligen Kungsörn, *Aquila chrysaetos*, örnen är beroende av stora mäktiga tallar för sina bon. Skogsbrukets hänsyn till dessa häckningsområden har försämrats. I detta skogsområde har skogsbolaget gått ännu närmare med avverkningarna! Vi anmälde detta per telefon, 2020-09-03, till Länsstyrelsen, naturvårdsenheten. Detta område måste vi bevaka fortsättningsvis. Ännu större risk nu på grund av pågående klimatförändring att de stora träden blåser omkull i större utsträckning än tidigare i och med att tjälen/frusen mark kommer senare på hösten eller en bit in på vintern. De stora höststormarna kan då lättare blåsa omkull träden. Kungsörnen är en hotad art, rödlistad, NT = Nära hotad. Kungsörnen behöver tillgång till ostörda områden med lämplig livsmiljö och gamla stora träd att bygga bon i. Hänsyn i skogsbruket är alltså nödvändigt för dess fortlevnad och för många andra arter givetvis. Vi har tidigare vandrat genom delar av Stöttingfjällets våtmarksområden med s.k. myrholmar, många tidigare skogsklädda, men nu har skogsavverkningar skett av flera känsliga naturområden här. Då har även stora träd avverkats, befintliga boträd och presumtiva boträd för större fåglar. Här också brott mot /avvikelser mot gällande regelverk! Vi har påpekat detta vid flera tillfällen, vid lokala träffar med den lokala Skogsstyrelsen. De menar att de inte hinner kolla alla avverkningsanmälningar. (!) Fjällvråken, *Buteo lagopus*, är också NT. Duvhöken, *Accipiter gentilis*, är också NT. Tidigare syntes och hördes dessa då och då vid bärplockning, på 1960-talet, i dessa områden. (I ett utdrag från dokumentet: "Västerbottens fåglar", 1999 av ornitologen Christer Olsson, Umeå, så noterades anträffade fågelarter, 338 st, i länet, några enligt följande;
Kungsörn 17 – 20 st säkert identifierade till o med år 1997,
Fjällvråk 30 – 300 st,
Duvhök 300 – 500 st,
Tjäder 1000 – 2000 st,
Berguv 4 – 7 st,
Gransångaren 3000 – 6000 st).
Läs mera på Naturvårdsverket dokumentet; "Åtgärdsprogram för hotade arter och naturtyper. 2011."
4. Samråds-Yttrande till Lycksele kommun Myndighetsenheten angående förfrågan om Vattenskoterbana på Umeälven vid Hawaiiudden. 2021-05-24. 5. Yttrande över utbyggnad av gruvan i Kristineberg, 2020-05-17. 6. Yttrande över

ordinarie gruva i Fäboliden, 2020-06-13, utsläpp till Örån. 7. Samrådsyttrande om förslag till ny Livsmedelsstrategi, Region Västerbotten, 2021-04-22

Verksamhetsberättelse 2021 NF Lycksele sid 17 (19)

8. Yttrande till Länsstyrelsen 2020 ? över planerat nytt Naturresevat vid Åttonträsk, Roland o jag vi va o kollade området före.
9. Sammanställning aktiviteter inom vattenråden 10 och 11, utskick daterat 2021-07-27. Vattenrådets roll enligt EU:s Vattendirektiv.
10. Yttrande och överklagan till Svea Hovrätt/MMÖD.....

bil 9. Samverkan minikraftverk, Öreälven

SVENSKA NATURSKYDDSFÖRENINGEN Yttrande 2021-11-30

LYCKSELE KRETSEN Ärende 539-7066-2021

Lycksele kommun
kommun@lycksele.se

Länsstyrelsen Västerbotten
vasterbotten@lansstyrelsen.se

Ärende: Samverkan inför prövning av vattenkraften i Öreälven

SNF, Lycksele kretsen har tagit del av Länsstyrelsens inbjudan, 2021-11-10, till samverkan samt Utkast till Nulägesbeskrivning Öreälvens prövningsgrupp 30 - 1, inför kommande prövning av två äldre små vattenkraftverk Agnäs och Lomfors.

Inom Lycksele kommun berörs ett minikraftverk benämnt Lomfors, i Vänjaurbäckens vattendrag.

Vi lämnar följande synpunkter:

Vi har mera information om Öreälven/ Örån vattensystem som kan vara värdefullt inför kommande prövning.

Vi har sedan flera år uppmärksammat vandringshindret vid minikraftverket i Vänjaurbäcken, nära utloppet i Örån, Åtgärder bedöms vara relativt lätta att åtgärda för att möjliggöra uppvandring av fisk och kontakt med Öreälven.

Habitatet förbättras och produktionsytorna ökar för biologisk mångfald.

Tillsynsmyndighet har informerats sedan flera år tillbaka. Det må

uppmärksammas att till Vänjaurbäcken kommer även bäcksystemet

Sörbäcken ca 20 km lång. Sörbäcken har längs flera sträckor fin grusbotten, (liksom i Vänjaurbäcken) lämpliga habitat för lekområden. Sörbäcken rinner

fram strax uppströms minikraftverket. Lokala fiskstammar av lokal laxöring finns kvar i längs flera små vattendrag i hela

Verksamhetsberättelse 2021 NF Lycksele sid 18 (19)
Öreälven/Öråns vattensystem. Lokal fisketurism sker inom vattensystemen.

Vi vill gärna få inkomma med ytterligare information angående Öråns biflöden.

Lycksele och Umeå 2021-11-30

